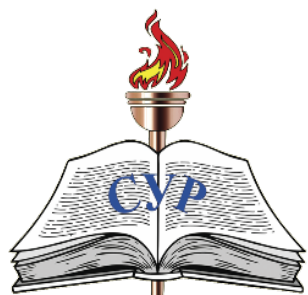

Засуджуємо звірства російської федерації над мирним українським народом!

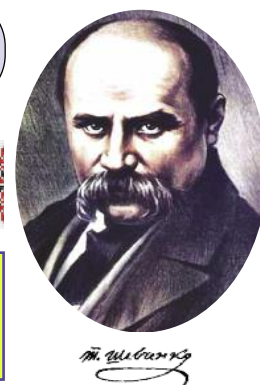
ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXVI-й РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 9-10/ ТРАВЕНЬ 2026 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

Микола-Мирослав Петрецький привітав українців з Днем Європи

Сьогодні ми відзначаємо День Європи та 76-ту річницю підписання Декларації Шумана – історичної події, яка заклала основи європейської спільноти, побудованої на принципах миру, співпраці та солідарності.

І цього року ми відзначаємо цю дату в особливо складних умовах, спричинених збройною агресією Росії проти України – конфліктом, що триває вже понад чотири роки й змушує нас ухвалювати важливі рішення щодо нашого спільного майбутнього.

У цьому контексті ми маємо ще раз підтвердити повну відданість фундаментальним цінностям Європейського Союзу: свободі, демократії, верховенству права, повазі до прав людини, єдності в різноманітності та солідарності між державами й громадянами. Це не лише абстрактні принципи, а реальна основа суспільства, в якому кожна людина захищена і заслуговує на гідність та повагу.

Важливу роль у цьому процесі відіграють національні меншини, які збагачують культурне надбання та сприяють різноманітності кожної держави. Повага до їхніх прав і розвиток міжкультурного діалогу є необхідними умовами для соціальної згуртованості та формування відкритого, інклюзивного й збалансованого суспільства. Європа стає сильнішою тоді, коли кожна громада відчуває себе представленою та ціненою.

Водночас ми стикаємося із серйозними викликами, пов'язаними з маніпуляціями та дезінформацією, які сьогодні поширюються з безпрецедентною швидкістю. Вони спрямовані на підірив демократичних інститутів, ослаблення довіри до держави та створення розколів між громадами. Боротьба із цими явищами є критично важливою для збереження стабільності та соціальної згуртованості. Сьогодні, як ніколи, ми зобов'язані зберігати, зміцнювати та розвивати ідеали Декларації Шумана. Захист цих цінностей є нашою відповідальністю перед майбутніми поколіннями.

Наша приналежність до європейської родини є твердим і незворотним вибором, а зміцнення нашої ролі в Європейському Союзі залишається єдиним шляхом, який може гарантувати мир, стабільність і добробут нашої країни.

У цьому дусі ми повинні підтримувати зміцнення єдності та

позиції Європейського Союзу на міжнародній арені, сприяючи регіональній і глобальній стабільності та безпеці, а також протидії незаконній війні проти України. Об'єднана Європа буде сильнішою, згуртованішою та більш спроможною відповідати на сучасні й майбутні виклики, маючи у своєму складі Україну та Республіку Молдову, що посилить безпеку, стабільність і стійкість усього континенту в спільному майбутньому, заснованому на спільних цінностях і прагненнях.

З Днем Європи!

Румунія та Україна посилюють міжурядову співпрацю

Розвиток стратегічного партнерства між Україною та Румунією, зокрема, розширення співпраці в промисловості, оборонних технологіях, підтримка цифровізації МСП – про це йшлося під час зустрічі, 28 квітня, міністра економіки, довкілля та сільського господарства України Олексія Соболева та міністра економіки, підприємництва, цифровізації та туризму Румунії Амбросіє-Ірінеу Дареу.

Участь у зустрічі також взяли заступник міністра – Олександр Циборт, від румунської сторони – Надзвичайний і Повноважний Посол Румунії в Україні Александру Віктор Мікула.

«Україна та Румунія посилюють партнерство, як ми і домовлялися у Спільній декларації, яку підписали Президенти України та Румунії Володимир Зеленський та Нікушор Дан 12 березня 2026 року у Бухаресті. Щоб працювати ефективніше, ми відновлюємо роботу спільної міжурядової комісії. Ми також хочемо поділитися своїм досвідом у цифровізації та підтримці малого і середнього бізнесу з Румунією», – зазначив міністр Олексій Соболев.

Так, українська сторона поділилася досвідом підтримки цифрових сервісів для бізнесу, таких як єЧек, Пульс, Обрій. Розглянули можливість підтримки платформи Obrii як цілеспрямованого інструменту для відновлення ринку праці в регіонах, що постраждали від війни.

Також було запропоновано румунським партнерам долучитися до Альянсу стійкості МСП (SME Resilience Alliance) як платформи для координації міжнародної підтримки малого і середнього бізнесу, зокрема у сферах цифровізації, навчання та перепідготовки підприємців.

Серед інших напрямів стратегічного партнерства двох країн – транспорт і логістика, сільськогосподарська галузь, прикордонна інфраструктура, енергетика, співпраця в оборонно-промисловому секторі. Уряд зацікавлений у залученні румунського бізнесу та капіталу для реалізації важливих інвестиційних проєктів.

Крім того, українська сторона запросила Румунію взяти участь в URC 2026 (25-26 червня, Гданськ), де питання бізнесу та інвестицій стануть центральним елементом конференції. Також передбачається бізнес-ярмарок та B2B-зустрічі.

<https://me.gov.ua>

Румунія зміцнює позиції у сприйнятті українців: від солідарності до стратегічного партнерства

Упродовж останнього року ставлення українців до більшості західних держав зазнало помітних змін. За даними нещодавнього соціологічного дослідження, проведеного Центром Разумкова на замовлення Київського Безпекового Форуму, загальний баланс оцінок значно покращився, що відображає трансформацію міжнародних відносин України в умовах війни. На цьому тлі особливо вирізняється Румунія, яка продемонструвала суттєве зростання позитивного сприйняття серед українського суспільства.

Як свідчать результати дослідження, баланс ставлення до Румунії зріс до +50,5%, що на 21,9 відсоткових пункти більше, ніж у вересні 2025 року, коли цей показник становив +28,6%. Станом на зараз 71,1% опитаних українців мають переважно або повністю позитивне ставлення до Румунії. Така динаміка є однією з найпомітніших серед європейських держав і має чітке пояснення у практичній площині двосторонніх відносин.

Зміна суспільного настрою значною мірою пов'язана з послідовною та всебічною підтримкою, яку Румунія надає Україні з початку повномасштабної війни. Йдеться не лише про політичну та гуманітарну допомогу, а й про конкретні дії, що безпосередньо вплинули на стійкість української економіки та безпеку громадян.

Одним із ключових чинників стало прийняття та підтримка українських біженців.

Румунія забезпечила прихисток сотням тисяч людей, створивши умови для їхнього проживання, доступу до освіти, медицини та соціальних послуг. Такий підхід сприяв формуванню довіри та відчуття реальної солідарності між народами.

Не менш важливу роль відіграли так звані «шляхи солідарності», які у 2023 році стали критично важливими для експорту української аграрної продукції. Через румунську інфраструктуру – порти, транспортні коридори

лікою Молдова, а також про підтримку її європейської перспективи в ширшому регіональному контексті. У цьому процесі важливе місце посідає практичний обмін досвідом у сфері реформ, гармонізації законодавства та інституційної трансформації, що сприяє пришвидшенню інтеграційного поступу. Не менш важливим стратегічним напрямом залишається підтримка курсу України на членство в НАТО, що розглядається як ключовий елемент зміцнення довгострокової безпеки в регіоні.

Важливим етапом у розвитку двосторонніх відносин стало й підписання 12 березня цього року у Бухаресті президентами Володимиром Зеленським та Нікушором Даном декларації про стратегічне партнерство. Цей документ закріпив новий рівень співпраці, що виходить за межі ситуативної підтримки та формує довгострокову основу взаємодії у сфері безпеки, економіки та гуманітарної політики.

Загалом дослідження демонструє, що українці зберігають високий рівень довіри до західних інституцій і країн, хоча окремі показники зазнали незначного зниження порівняно з попереднім періодом. Зокрема, баланс ставлення до США становить +33,4% (проти +46,6% у вересні 2025 року), до Європейського Союзу – +63,4% (раніше +79,2%), до НАТО – +39,9% (порівняно з +61,8%).

(Продовження на 4 стор.)

дори та логістичні вузли, Україна змогла частково компенсувати блокування традиційних маршрутів і зберегти присутність на світових ринках. Це мало не лише економічне, а й стратегічне значення.

Окремо слід відзначити безумовну підтримку Румунією європейської та євроатлантичної інтеграції України. Йдеться про послідовну позицію на користь вступу України до Європейського Союзу разом із Респуб-

З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

Микола-Мирослав Петрецький взяв участь у консультаціях, скликаних президентом Нікушором Даном

Микола-Мирослав Петрецький у середу, 22 квітня, взяв участь у консультаціях, скликаних президентом Нікушором Даном із представниками Парламентської групи національних меншин, які відбулися у палаці Котрочень.

Обговорення було зосереджене на шляхах виходу з поточної політичної ситуації, при цьому наголошувалася необхідність забезпечення безперервності та послідовності державного управління.

“У нинішніх міжнародних умовах надзвичайно важливо гарантувати інституційну стабільність і передбачуваність в інтересах громадян. Водночас слід продовжувати структурні реформи та підвищення ефективності держави з метою зміцнення її адміністративного потенціалу.

Я вітаю ініціативу президента Нікушора Дана щодо проведення консультацій для пошуку рішень, спрямованих на подолання політичної кризи та забезпечення атмосфери стабільності й конструктивного діалогу.

Союз українців Румунії підтримує зміцнення європейського профілю Румунії та дотримання обраного курсу з повагою до європейських цінностей і взятих на себе зобов'язань”, – написав Микола-Мирослав Петрецький на своїй сторінці у Facebook.

Україна дозволила подвійне громадянство з Румунією

Уряд Румунії привітав ухвалення Кабінетом Міністрів України постанови, якою Румунію разом з іншими 32 державами включено до переліку країн, щодо яких допускається подвійне громадянство.

У пресрелізі румунського уряду зазначається, що постановою Кабінету Міністрів України № 589 від 8 травня 2026 року українська влада розширила перелік держав, громадяни яких можуть набувати українського громадянства за спрощеною процедурою, додавши до нього 29 країн, серед яких і Румунія.

«Це рішення є важливим кроком у зміцненні двосторонніх відносин між Румунією та Україною та відображає позитивну динаміку діалогу між двома державами, а також спільну відданість європейським цінностям і розвитку зв'язків між громадянами обох країн», – йдеться у повідомленні уряду Румунії.

Згідно з нормативно-правовим актом, громадяни України можуть отримувати інше громадянство без обов'язкової відмови від українського. Також передбачено можливість для етнічних українців у зазначених країнах оформлювати українське громадянство за спрощеною процедурою.

Діалог із представниками Ради Європи щодо захисту прав національних меншин у Румунії

Голова СУР Микола-Мирослав Петрецький провів у середу, 22 квітня, надзвичайно важливу зустріч із членами Консультативного комітету Рамкової конвенції про захист національних меншин – незалежного органу Ради Європи: Евісом Алімхметі (Албанія), Вісаріоном Богашвілі (Грузія) та Шарунасом Ліскісом (Литва), які перебувають з офіційним візитом у Бухаресті. Зустріч відбулася в межах шостого циклу моніторингу, а її основною метою є оцінка виконання Румунією положень Рамкової конвенції про захист національних меншин.

Під час обговорення голова СУР представив румунську модель захисту прав національних меншин, яка ґрунтується на діалозі, інституційному представництві та постійній співпраці між державою та організаціями національних меншин.

Він також підкреслив роль Союзу українців Румунії у просуванні та підтримці цієї моделі як на національному рівні, так і в контексті європейського та міжнародного діалогу, зокрема щодо гарантування та розвитку прав української меншини. У ході відкритого та конструктивного обговорення були порушені конкретні проблеми, з якими стикається українська громада в Румунії.

Крім того, Микола-Мирослав Петрецький детально поінформував про наслідки війни, розв'язаної Російською Федерацією проти України, яка продовжує мати глибокий вплив на українську громаду як у культурному вимірі, так і в гуманітарному та соціальному аспектах.

Водночас він високо оцінив постійну підтримку, яку надає уряд Румунії у сфері захисту та підтримки української меншини, зокрема через інституційні заходи та програми, спрямовані на збереження і розвиток мовної, культурної та релігійної ідентичності осіб, які належать до української меншини в Румунії.

У зустрічі також взяли участь перший заступник голови Союзу українців Румунії Богдан Мойсей, заступник голови СУР та голова Бухарестської філії СУР Михайло Трайста, а також секретар СУР Терезія Шендрою.

ПАРЄ: Румунія підтримує Україну та створення Спеціального трибуналу

У четвер, 23 квітня 2026 року, під час весняної сесії Парламентської асамблеї Ради Європи (Страсбург, 20–24 квітня 2026 року), сенатор Тітус Корлецяня, член делегації Парламенту Румунії в ПАРЄ, виступив на пленарному засіданні в межах актуальної дискусії «Відповідальність і справедливість: заклик до активізації зусиль щодо створення Спеціального трибуналу за злочин агресії проти України».

Сенатор наголосив, що підтримка України у протидії злочину агресії Російської Федерації є стратегічним пріоритетом Ради Європи. Він підкреслив, що ключовим елементом цієї підтримки має стати створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії Російської Федерації проти України, а Парламентська асамблея відіграє й надалі має відігравати важливу роль у просуванні цього процесу.

За словами румунського сенатора, створення такого трибуналу є необхідною умовою для європейських демократій. Він зазначив, що порушення фундаментальних принципів міжнародного права, зокрема поваги до територіальної цілісності та

суверенітету держав, шляхом вчинення злочину агресії, вимагає невідкладного притягнення до юридичної відповідальності, при цьому наразі відсутній дієвий міжнародний механізм для такого переслідування.

Голова Комітету Сенату з питань зовнішньої політики підкреслив, що не можна допустити формування прецеденту без належної реакції міжнародної спільноти. У цьому контексті він зазначив, що така

реакція є принципово важливою як для України, так і для збереження мультилатералізму та міжнародного порядку, заснованого на правилах, а не на силі та політичній агресії.

Він також нагадав про міжнародний договір 1933 року, ухвалений у Лондоні, який містив одне з перших юридичних визначень злочину агресії та був ініційований, зокрема, міністром закордонних справ Румунії Ніколае Тітулеску та народним комісаром закордонних справ СРСР Максимом Литвиновим.

Окремо сенатор згадав, що 3 березня 2014 року, після незаконної анексії Криму Російською Федерацією, міністри закордонних справ Європейського Союзу, за пропозицією тодішнього глави МЗС Румунії Тітуса Корлецяня та з використанням згаданого визначення злочину агресії, засудили дії Російської Федерації як акт агресії.

На завершення Тітус Корлецяня підтвердив незмінну позицію Румунії щодо підтримки України у протидії злочину агресії, вчиненому Російською Федерацією.

Василь КАПТАРУ

Exim Banca Românească та Банк «Південний» уклали угоду про підтримку торгівлі між Румунією та Україною

Exim Banca Românească, який виконує функції експортно-кредитної агенції Румунії, та Банк «Південний» підписали Меморандум про взаєморозуміння в межах пілотного проєкту «Ініціатива експортного кредитування InvestEU» – спільної ініціативи Європейської комісії та Європейського інвестиційного фонду, спрямованої на підтримку європейських експортерів, передусім малих і середніх підприємств.

Згідно з повідомленням румунського банку, після підписання меморандуму румунські експортери отримають фінансовий захист для контрактів, укладених з українськими партнерами. Водночас українські компанії – клієнти Банку «Південний», які імпортують продукцію з Румунії, матимуть доступ до покращених умов оплати.

Фактично ця угода створює рамки співпраці між двома фінансовими установами, спрямовані на стимулювання двосторонньої торгівлі та інвестицій, а також на зміцнення економічних зв'язків між Румунією та Україною.

«Протягом останніх років румунські компанії суттєво зміцнили торговельні відносини з партнерами з України, а інтерес до цього ринку залишається високим. У цьому контексті підписана угода має стратегічне значення. Як румунський банк та експортно-кредитна агенція, ми беремо на себе роль створення стабільної та передбачуваної системи, яка дозволить румунським експортерам реалізовувати міжнародні можливості та залишатися конкурентоспроможними. Завдяки нашим інструментам ми допомагаємо компаніям захищати свої надходження та управляти ризиками міжнародної торгівлі, а можливість переуступки страхових полісів фінансуючим банкам полегшує доступ до фінансування, необхідного для розвитку», – заявив виконавчий президент румунського банку Траян Галалай.

«У 2025 році обсяг платежів наших клієнтів на адресу румунських партнерів вже перевищив 100 млн євро. Підписання цього меморандуму є логічним кроком, спрямованим на масштабування успіху.

(Продовження на 6 стор.)

Румунія зміцнює позиції...

(Закінчення. Поч. на 2 стор.)

Водночас лідерами позитивного сприйняття залишаються країни Північної Європи та Балтії: Швеція (+91,6%), Естонія (+88,6%), Литва (+88%), Данія (+87,7%), Нідерланди (+87,7%), Норвегія (+87,6%), Латвія (+87,5%), Фінляндія (+85,9%), а також Канада (+88,3%). Серед великих європейських держав високі показники мають Франція (+86,1%), Німеччина (+82,3%), Італія (+81,9%) та Велика Британія (+80,3%).

На цьому тлі зростання довіри до Румунії виглядає особливо показовим, адже воно базується не лише на політичних заявах, а й на конкретних діях у найскладніший для України період. Формування такого рівня партнерства свідчить про поступове переосмислення ролі Румунії як важливого союзника у регіоні.

Натомість незмінним аутсайдером у сприйнятті українців залишається росія з балансом мінус 90,5%. Негативне ставлення також фіксується до Білорусі (мінус 64,3%) та Ірану (мінус 62,5%).

Отже, результати дослідження підтверджують: міжнародна підтримка України має прямий вплив на суспільні настрої, а приклад Румунії демонструє, як послідовна допомога та реальні кроки солідарності здатні суттєво змінити рівень довіри між державами.

Соціологічне опитування проводилося Центром Разумкова на замовлення Київського Безпекового Форуму з 2 по 8 квітня 2026 року методом особистого інтерв'ю віч-на-віч. Опитано 1200 респондентів віком від 18 років в областях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,9%.

Василь КАПТАРУ

Джерело: ksf.openukraine.org

Підсумки XXXII-ої Національної олімпіади з рідної української мови та літератури

У місті Решіца Караш-Северінського повіту 20–23 квітня відбулася XXXII Національна олімпіада з рідної української мови та літератури – найважливіший інтелектуальний конкурс для українських школярів у Румунії. Захід зібрав майже 70 учнів із семи повітів, які продемонстрували високий рівень знань, глибоку підготовку та щирі відданість рідній мові.

Серед учасників особливо відзначилися учениця 10-го класу Сучавського національного коледжу «Петру Рареш» Марта Шендирук, яка отримала єдину максимальну оцінку – 10. Її результат став символом наполегливої праці, таланту та глибокої любові до українського слова.

Олімпіада стала не лише змаганням, а й важливою подією для всієї української громади. Вона вкотре підтвердила, що збереження української мови, культури і традицій є пріоритетом, який потребує постійної уваги та підтримки. У сучасних умовах саме через освіту рідною мовою формується національна ідентичність молоді, зміцнюється зв'язок із власним корінням і передається духовна спадщина.

Вагому роль у цьому процесі відіграє Союз українців Румунії, який послідовно підтримує навчання українською мовою, розвиток шкіл, учнів і вчителів. Організація не лише сприяє проведенню освітніх заходів, а й створює умови для підвищення якості навчання та доступу до освіти рідною мовою в різних регіонах країни.

Цьогоріч Союз українців Румунії активно долучився до проведення олімпіади, забезпечивши транспорт для учасників, харчування під час поїздки, а також вагомий призовий фонд. Переможці отримали грошові винагороди: за перше місце – 2000 леїв, друге – 1200 леїв, третє – 1000 леїв, відзнака становила 800 леїв, а премія за участь – 400 леїв. Членам комісії та наставникам було надано по 1000 леїв, наглядчам – по 500 леїв. Така підтримка є свідченням поваги до праці всіх учасників освітнього процесу.

23 квітня у церемонії нагородження та закриття олімпіади взяв участь голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький. У своєму виступі він наголосив, що подібні інтелектуальні змагання мають особливе значення не лише як форма оцінювання знань, а передусім як можливість для особистісного зростання, самореалізації та утвердження поваги до рідної мови й культури.

За його словами, олімпіади стимулюють прагнення до високих результатів і формують здорове конкурентне середовище, у якому досягнення визнаються та цінуються. Він відзначив надзвичайно високий рівень цьогорічного конкурсу: різниця між першим місцем і відзнакою становила лише кілька сотих бала,

що свідчить про ґрунтовну підготовку учнів і серйозне ставлення до змагання.

Окрему подяку Микола-Мирослав Петрецький висловив учителям, підкресливши їхній професіоналізм, наполегливість і щоденну відданість. Саме наставники, за його словами, надихають учнів, підтримують їх і спрямовують до високих результатів, а досягнення школярів є спільним успіхом учнів і педагогів.

Він також наголосив на послідовній підтримці, яку Союз українців Румунії надає освіті рідною мовою – як через організацію конкурсів, так і через ініціативи, спрямовані на підвищення доступності та якості навчання. Інвестиції в освіту, підкреслив він, мають ключове значення для збереження національної ідентичності та сталого розвитку громади.

Подяка була висловлена також інституційним партнерам і членам Ради Союзу українців Румунії за внесок в організацію заходу.

Окремо відзначено Караш-Северінський повітовий шкільний інспекторат, філію Союзу в цьому повіті та приймаючу установу – Національний коледж «Діаконовіч-Тіец» у Решіці – за високий рівень організації та гостинність.

Далі подаємо список учнів, які здобули перші три місця, відзнаки та премії за участь у Національній олімпіаді з рідної української мови та літератури.

Арадський повіт

ПРЕМІЯ ЗА УЧАСТЬ:

- **Карпа Рубен**, 5-й клас, Тирновська гімназійна школа, вчителька-координаторка Анна Ганціг;
- **Кауні Василь**, 6-й клас, Тирновська гімназійна школа, вчителька-координаторка Анна Ганціг.

Ботошанський повіт

ПРЕМІЯ ЗА УЧАСТЬ:

- **Ватуй Н. Лариса-Елена**, 5-й клас, Мігейленьська гімназійна школа «Марія Енеску Космович», вчителька-координаторка Клаудія Грінчук;
- **Ткачук Д. Мара-Анастасія**, 7-й клас, Мігейленьська гімназійна школа «Марія Енеску Космович», вчителька-координаторка Юліана Ватаманюк;
- **Іванчук К. Джордже-Мар'ян**, 7-й клас, Мігейленьська гімназійна школа «Марія Енеску Космович», вчителька-координаторка Юліана Ватаманюк;
- **Іванчук І. Біанка**, 8-й клас, Киндештська гімназійна школа № 1, вчителька-координаторка Косміна Майданюк.

Караш-Северінський повіт

ПРЕМІЯ ЗА УЧАСТЬ:

- **Кузьміна Уляна**, 7-й клас, Карансебеський технологічний ліцей «Децебал», вчитель-координатор Михайло Бобік;
- **Прокопаніч Меделіна**, 8-й клас, Корнуцельська гімназійна школа, вчитель-координатор Михайло Бобік

Марамуреський повіт

ПЕРШЕ МІСЦЕ:

- **Колопельник Андрій-Василь**, 5-й клас, Реметька гімназійна школа, вчителька-координаторка Лівія Роман;
- **Горган Давид-Крістіан**, 7-й клас, Вишівсько-Краснянська гімназійна школа, вчителька-координаторка Віоріка Марія Королі;
- **Доброські Маруся**, 8-й клас, Вишівсько-Долинська гімназійна школа, вчителька-координаторка Міхаела Руснак;
- **Гошук Сара-Марія**, 9-й клас, Сігету-Мармацький національний коледж «Драгош Воде», вчителька-координаторка Міхаела Руснак.

(Продовження на 10 стор.)

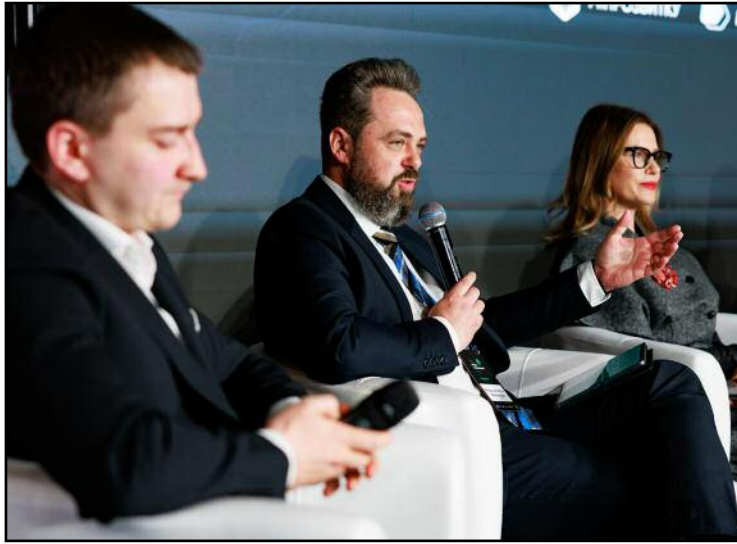
Микола-Мирослав Петрецький: згуртованість суспільства є основою стійкості та відновлення держави

Голова СУР, депутат Микола-Мирослав Петрецький у середу, 29 квітня, взяв участь у II Міжнародному форумі згуртованості, який відбувся у Києві. Захід об'єднав представників державних інституцій, органів місцевого самоврядування, міжнародних партнерів, експертного середовища та громадянського суспільства для обговорення питань відновлення, реалізації міжнародних проєктів і посилення співпраці.

Виступаючи в межах дискусійної панелі «Законодавча основа стійкості та згуртованості України – від національної політики до європейського майбутнього», він привітав зусилля України, спрямовані на досягнення високого рівня згуртованості суспільства навколо національного проєкту. Було наголошено, що така згуртованість є ключовою передумовою стійкості держави, її відбудови, зближення з Європою та успішної європейської інтеграції.

Водночас Микола-Мирослав Петрецький підкреслив, що регіональні подібності між Румунією та Україною роблять румунський

досвід особливо актуальним і корисним. Уже сьогодні існує низка сфер та інструментів, у межах яких Румунія ділиться своїми напрацюваннями з Україною.

Він сказав, що нещодавній візит делегації Верховної Ради України до Румунії, до складу якої входили переважно члени депутатської групи з міжпарламентських зв'язків, став важ-

ливим кроком у практичному наповненні двостороннього діалогу.

«Під час цього візиту відбулися зустрічі з румунськими парламентарями та представниками ключових інституцій, під час яких основну увагу приділили обміну досвідом європейської інтеграції. Таким чином, парламенти обох держав розпочали наповнення практичним змістом Декларації про стратегічне партнерство, поступово трансформуючи її з політичного документа в дієвий інструмент співпраці. У цьому контексті міжпарламентська взаємодія є одним із ключових механізмів наближення України до Європейського Союзу».

У своєму виступі депутат окреслив роль парламенту в процесі вступу до ЄС і формуванні політики згуртування, наголосивши, що євроінтеграція є не лише технічним процесом, а передусім глибоко демократичним шляхом, у якому парламент виступає гарантом легітимності обраного курсу.

(Продовження на 7 стор.)

Exim Banca Românească та Банк «Південний» уклали угоду про підтримку торгівлі між Румунією та Україною

(Закінчення. Поч. на 4 стор.)

Ми створюємо умови, за яких взаємодія експортера, імпортера та фінансових інституцій стає максимально прозорою та ефективною. Зацікавлені підприємства можуть звертатися до корпоративних центрів нашого банку для детальної консультації та індивідуального опрацювання кейсів», – зазначив Юрій Восвода, директор департаменту інвестиційного бізнесу банку «Південний».

Новий фінансовий інструмент дасть змогу українським компаніям – клієнтам «Південного», які імпортують продукцію з Румунії, отримувати вигідні умови фінансування та підтримку через механізми європейських експортно-кредитних агентств. Головними перевагами цієї програми для українських імпортерів є: відтермінування платежів, що означає можливість отримати товар без повної передоплати, не задіюючи обігові кошти підприємства; доступ до товарного кредитування, що дає змогу збільшити період відстрочки розрахунків за імпортними контрактами; індивідуальний підхід, який дозволить отримати кредитні ліміти під конкретні потреби бізнесу.

Exim Banca Românească – єдина румунська банківська установа, яка діє як експортно-кредитна агенція, підтримуючи – на підставі мандата, наданого державою – експорт та міжнародні операції.

Минулого року банк приєднався до механізму гарантування експортних кредитів для України в межах InvestEU – спільної ініціативи Європейської комісії та Європейського інвестиційного фонду.

«Приєднання розширює можливості банку діяти від імені та за рахунок держави для підтримки малих і середніх підприємств, а також компаній сегмента small mid-caps, які експортують до України», – йдеться у заяві установи.

Серед інструментів, які Exim Banca Românească пропонує в межах механізму InvestEU, – поліс страхування ризику зовнішнього дефолту для неринкових ризиків (для експорту з терміном оплати до 2 років); поліс страхування експортних кредитів середньо- та довгострокового періоду (для контрактів із терміном оплати понад 2 роки); а також поліс страхування кредиту покупця – для кредитів строком понад 2 роки, наданих іноземним покупцям з метою придбання товарів і послуг у Румунії.

Exim Banca Românească є одним із провідних банків Румунії зі 100% румунським

капіталом. Банк пропонує корпоративному сегменту широкий спектр продуктів та послуг, що охоплюють весь цикл фінансування, а також транзакційні послуги – фінансування, гарантії, страхування, казначейські продукти, управління готівкою, факторинг і торгове фінансування. Має мережу з 82 відділень та 26 бізнес-центрів, останні з яких призначені виключно для корпоративних клієнтів.

Банк «Південний» – один із лідерів фінансового ринку України, вже 32 роки є надійним фінансовим партнером для малого, середнього та великого корпоративного бізнесу, а також приватних клієнтів. Належить до трійки найбільших банків із

приватним українським капіталом за розміром активів. За визначенням Національного банку України, «Південний» сім років поспіль входить до категорії системно важливих банків. Спеціалізується на комплексному обслуговуванні зовнішньоекономічної діяльності. Банк представлений у 19 областях України, регіональна мережа налічує 38 відділень.

Василь КАПТАРУ

УКРАЇНЬСЬКА ГРОМАДА У КЛУЖІ ВІДСВЯТКУВАЛА РІЧНИЦЮ ВІД НАРОДЖЕННЯ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Цього року виповнилося 155 років від народження геніальної української письменниці, поетеси, драматургині, перекладачки та громадської діячки Мариси Косач, відомої більше під псевдонимом Леся Українка (1871-1913). Її описують як жінку з вишуканим інтелектом, почуттям гумору та високою культурою, також чутливу, але й водночас сильну – здатну протистояти життєвим випробуванням. Вона далеко не «нешасна», як часто помилково вважають. Це хрестоматійна постать української культури, що, на думку дослідників, досягла вагомих здобутків у царині літератури, у громадсько-політичній і просвітницькій сферах. Леся Українка широко відома нам своєю глибокою лірикою та філософською драматургією, де порушує теми боротьби, гідності, внутрішньої свободи та відповідальності людини за власну долю тощо.

Українська громада Клуш-Напоки зібралася 25 квітня на Філологічному факультеті Університету імені Бабеша-Бойої, де Союз україн-

ців Румунії у співпраці з українським відділом при кафедрі слов'янських мов цього вишу провів зустріч, присвячену цій винятковій «постаті української культури, яка піднесла літературу до європейського рівня». Подію «155-та річниця від дня народження письменниці Лесі Українки» відкрили гімни Румунії та України, а також вітальні слова голови місцевої філії СУР пана Іоана Гербіла.

Про походження та оточення, сім'ю, українське виховання та її національно налаштовані погляди йшлося у документальній стрічці «Як Леся Українка стала зброєю в руках Кремля? Реальна історія з Акімом Галімовим». Лесиний особистий розвиток та її митецьке зростання розглядаються на тлі української та європейської соціальної та політичної ситуації того часу. Ще в юні роки майбутня поетеса в колі передової української молоді зацікавилася новими на той час соціальними ідеями, підтримувала передові погляди щодо жіночої емансипації, вважала себе «свідомою українкою» – тобто такою, що свідо-

мо обирає українське. Вона наголошувала на потребі особистої й національної свободи. У її листах і публіцистичних висловлюваннях також простежується критичне ставлення до деяких популярних тоді інтерпретацій марксизму. Але не дивлячись на ці проукраїнські погляди, більшовики спробували використати «неймовірну, просто шалену популярність Лесі Українки» та її смерть для того, щоб «перетягнути на свій бік свідомих українців».

(Продовження на 8 стор.)

Микола-Мирослав Петрецький: згуртованість суспільства є основою стійкості та відновлення держави

(Закінчення. Поч. на 6 стор.)

На етапі переговорів парламент забезпечує платформу для обговорення ключових рішень, сприяє прозорості та формує політичну підтримку реформ.

“Після вступу до ЄС парламент відіграє визначальну роль у формуванні політики згуртування, яка передбачає не лише ефективне використання ресурсів, а й стратегічні інвестиції, спрямовані на зменшення регіональних диспропорцій і визначення довгострокових національних пріоритетів розвитку”, – зазначив він. Окремо було підкреслено, що парламент є важливим зв'язковим елементом між європейськими політиками та їх практичною реалізацією на національному рівні. Імплементация директив ЄС у національне законодавство визначається як показник ефективності парламентської діяльності, тоді як її недостатня якість може мати як фінансові, так і політичні наслідки. Водночас держави-члени зберігають гнучкість у виборі інструментів досягнення визначених ЄС цілей.

Микола-Мирослав Петрецький заявив, що політика згуртування має бути інтегрована в національні та місцеві програми розвитку, а парламент відіграє ключову роль у спрямуванні європейських ресурсів на задоволення реальних потреб регіонів. Водночас національні парламенти сприяють збереженню культурної ідентичності та захисту стратегічних інтересів, перетворюючи національні особливості на додаткову цінність у спільному європейському просторі.

Він також наголосив, що ефективно виконання цих функцій зміцнює державу, а актив-

на законодавча та контрольна роль парламенту може стати визначальним чинником трансформації України в стійкого та успішного члена ЄС.

Окремо було відзначено, що румунська модель соціальної згуртованості базується на поєднанні сильних інституцій, інклюзивної політики, розвитку інфраструктури, енергетичної диверсифікації та цифрової трансформації.

Також він підкреслив, що схід Румунії поступово перетворюється на важливий транспортний хаб, який зміцнює зв'язки із сусідніми державами та матиме особливе значення у процесі відбудови

України. У цьому контексті ключовими проектами було визначено будівництво нового мосту через Тису, розвиток швидкісної автошляхи до українського кордону, розширення пунктів пропуску та запуск прямого залізничного сполучення Київ – Бухарест – Варна.

Окремо Микола-Мирослав Петрецький сказав, що Румунія надає послідовну підтримку Україні на європейському рівні, зокрема в межах санкційної політики ЄС щодо Росії та просування ініціативи створення спеціального міжнародного трибуналу.

На завершення він підкреслив, що Україна вже має широкую мережу міжнародних партнерів, готових до системної співпраці та обміну досвідом, і Румунія є одним із таких партнерів, здатним відігравати важливу роль у проходженні складних етапів європейської інтеграції.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА У КЛУЖІ ВІДСВЯТКУВАЛА РІЧНИЦЮ ВІД НАРОДЖЕННЯ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

(Закінчення. Початок на 7 стор.)

Саме для того у своїй пресі вони почали переконувати, що письменниця була прихильницею вчення Маркса і другом революції. Насправді ж всі її друзі і рідні, які дожили до 1917 року, пішли творити Українську Народну Республіку», – було підкреслено у стрічці.

Доктор-лектор філологічних наук Міхаєла Гербіл зачитала «декілька уривків із статті Івана Франка, яку він присвятив Лесі Українці, ...і де він високо оцінив її творчість». У цій роботі Франко згадує про задоволення з яким він слідкує за зростанням молодого таланту, «одною з найцікавіших появ нашої нової літератури». Однак це не заваджає йому відверто говорити

просту форму і невеликий об'єм, ця казка носить філософський характер – говорить про важливість мрії, про прагнення до світла як невід'ємної частини живої душі. Без сумніву, Метелик символізує творчу особистість або людину, яка прагне волі, краси та світла. Ситуація, розвиток подій, думки та почуття героя, які авторці вдалося відобразити у цьому творі, зачаровують та демонструють неабиякий талант молодій Лесі Українці. Не дивлячись на трагічне закінчення, твір не залишає відчуття смутку чи песимізму. Навпаки, ця казка спонукає до серйозних роздумів про сенс життя, вибір та ціну прагнення до вищої мети, а також вказує на авторське сприйняття життя і його змісту.

Завершенням офіційної частини стала робота на тему «Маловідомі факти із життя Лесі

про слабкі сторони перших робіт Лесі Українки, аналізувати недоліки та покращання, вказувати на «світлі ноти, охоту до життя і до боротьби» в її творах. Зокрема критик відзначає: «Вона по-малу доходить до того, що може виспівувати найтяжчі, розпучливі ридання і тим співом не будити в серцях розпуки та зневіри, бо у самої в душі горить могутнє полум'я любові до людей, до рідного краю і широких людських ідеалів, яснє сильна віра в кращу майбутнє». Франко порівнює молодшу поетесу із Шевченком та його образами і робить висновок, що Леся «має що сказати читачам, у самої наболіло на душі чимало, у самої поетичне слово дозріло і сиплеться, мов золота пшениця». Відомою фразою Франка, яка дає надзвичайно високу оцінку літературній діяльності Лесі Українки: «Україна, на наш погляд, нині не має поета, що міг би силою і різносторонністю свого таланту зрівнятися з Лесею Українкою», – так викладачка завершила свою доповідь.

Оповідання-притча «Метелик» (1890) Лесі Українки про прагнення до світла, до свободи та кращого життя, попри небезпеку, зачитала студентка третього курсу (українська-японська спеціальність) Анастасія Федурян. Не дивлячись на

Українки», яку зачитала редакторка дитячого журналу «Дзвоник» Ольга Сенишин. У цій роботі цікаві данні доповнили загальновідомі біографічні та літературні відомості про Лесю Українку, а також розкрили нові аспекти її особистого й творчого життя. Образ кволий хворобливої мрійниці, якою ми її памятаємо зі школи, перевтілюється у постать глибоко обдаровану і високоосвідчену, що володіла 11 мовами, добре грала на піаніно, знала безліч народних пісень, писала вірші та прозу, лірику та драматичні твори, навчала молодших братів і сестер, любила вишивати тощо. Щодо творчого здобутку, то Леся, на відміну від багатьох сучасників, уникала поверхневого «народництва» – використання образів та сюжетів із українського села. Вона вводила в українську літературу світові сюжети (античність, раннє християнство) та філософські теми. Її великою заслугою є розвиток жанру драматичної поеми, що вивів українську літературу на світову арену. Сама вона після критики українських п'єс жартувала, що пише «чистую глупість на несуществующем наречии».

Невідомою частиною заходів у Клубі є художня частина, яка розпочалася і цього разу із зачитування віршованих та прозових творів Лесі

Українки. Прозвучали вірші різних періодів її творчості і на різну тематику: «Конвалія» (1884), «Contra spem spero!» (1890), «Казка про Охачародія» (1890-ті), «Сторононька рідна! Коханий мій краю!» (1892), «Давня весна» (1894), «Слово, чому ти не твердая криця...» (1896). Їх продекламували наші постійні та активні учасники зустрічей Алефтина Кривко, Наталія Грищенко, Анастасія Дено та Олена Пономаренко. До них приєднався пан Володимир Яновський із Харкова, колишній викладач, виробничник, проєктувальник та науковець водопостачання, і зачитав уривки із віршів «Вишеньки» (1891) та «Тиша морська» (1888), які пам'ятав ще з дитинства. Свій вірш про Лесю Українку та спогади про ще дитячу екскурсію до її хати-музею у Колодяжному зачитала пані Ольга Павлюк.

У продовженні легенди-поезії «Щастя» (1906) зачитала Тетяна Тицина і відкрила присутнім зовсім іншу Лесю – серйозну, глибоку та вдумливу в рамках простого, невеликого і зрозумілого прозового тексту. Не меншим відкриттям стала філософська драматургічна спадщина Лесі Українки особливо останнього періоду її творчості, уривок із якої інсценізував драматург Костянтин Солов'єнко. У драматичному етюді «Йоганна, жінка Хусова» (1909) описується конфлікт між особистими переконаннями та обов'язком. Авторка взяла за основу біблійний сюжет з історії перших християн і створила цікаву і неочікувано актуальну психологічну драму із жіночою постагтю у центрі подій.

Виступ вокального ансамблю «Мальви» допоміг всім присутнім зробити ще одне приємне відкриття – ніжні, ліричні й сильні пісні на слова Лесі Українки: «Вишеньки», «Хотіла б я піснею стати» (соло Маргарити Туткевич), «Пісня Мавки» з фесрії «Лісова пісня» (соло Світлани Смирнової). Окрім них, прозвучала популярна патріотична пісня «Україна» та народна – «Соколи», які стали своєрідною ілюстрацією свідомої любові поетеси до свого краю та до всього рідного, її глибокого патріотизму. Ці почуття напевне назавжди залишаться актуальними і для читача, як і теми сили духу, незламності й віри в перемогу навіть у найскладніших обставинах, які авторка утверджує у своїх творах. Поглиблюючи знання про біографію Лесі Українки та її спадщину, зникає спримітивізоване бачення її постагті, до якого ми звикли. Нам відкривається нове розуміння її різнопланового письменницького світу, її філософське осмислення буття, її свіжість і вічність – важливі засоби для розуміння української літератури, української нації і нас самих.

Ольга СЕНИШИН

Шевченкіана Віктора Баранова (1950–2014): від дипломної «Шевченко та Емінеску» до нарису «Шевченко і ми»

Чи не кожен з українських письменників, хто жив і творив після великого Кобзаря, відчував на собі вплив його вогненного слова. Таким був і незабутній Віктор Баранов (1950-2014) – відомий сучасний український письменник, Голова Національної спілки письменників України (2011-2014), віце-президент Товариства Україна-Румунія. Віктор Баранов 1974 року закінчив філологічний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка, як фах вивчав українську й румунську філологію, дипломну роботу про типологічні паралелі між Тарасом Шевченком і класиком румунської літератури Міхаєм Емінеску писав під керівництвом славного київського професора-румуніста Станіслава Семчинського (1931-1999). На цю тему Віктор Баранов у січні 2000 року зробив блискучу доповідь у приміщенні Національної спілки письменників України з нагоди святкування 150-річчя з дня народження Емінеску. Тоді були інші часи, подібні заходи збирали багато зацікавлених слухачів, були присутні, зокрема, Юрій Мушкетик (1929-2019) – на той час Голова спілки письменників України, Михайло Ткач (1932-2007) – видатний український поет-пісняр і перекладач з румунської, представники Посольства Румунії в Україні на той час – Корнел Іонеску та Іонел Іван. Автор цих рядків разом з трьома тодішніми студентками відділення класичної філології Київського університету імені Тараса Шевченка презентували поезії Шевченка та Емінеску мовами оригіналу й у перекладах. Тому ці ремінісценції між Кобзарем і румунським художнім словом у Румунії та в Республіці Молдова у Віктора Баранова стали постійними, як-от у його есеї «Непозбутня радість читання»: «Окрема тема – Тарас Шевченко. Він для мене – теж як Біблія. Його читаєш знову й знову – і не вичерпуєш ні його, ні себе в читанні його безсмертних творінь. Хоч би як патетично це звучало. Сто разів мав рацію перекладач «Кобзаря» на румунську Іон Георгіце, кажучи мені: «Ви свого Шевченка знаєте поверхово... Утім, як і ми свого Емінеску» [2, с. 231]. У передмові до видання Шевченка казахською мовою Віктор Баранов знову вводить Кобзаря у світовий контекст красного письменства, який для України став, по суті, вічним Надзвичайним і Повноважним Послом у світі: «Жодному поетові у світі не встановлено стільки пам'ятників, як Тарасові Шевченку. Отже, його світове визнання незаперечне. Але це не головне в нашому ставленні до Великого Кобзаря сьогодні. Глобалізований як ніколи раніше світ породжує чимдалі нові й нові

виклики та запитання, на які ми – сучасники наймодернішого віку – зможемо давати адекватні відповіді лише в тому разі, коли постійно спиратимемось на колективний розум світових геніїв. Таких, як Шевченко, Абай, Петєфі, Емінеску, Уїтмен, Міцкевич, Шекспір, Неруда, Хікмет, Лорка, Ібсен, Тагор... Вони знають більше за нас, бо позначені печаттю не лише геніальності, а й вічності. Вони не потребують поклоніння та сласловія з нагоди чергової дати – це ми потребуємо їхніх високих і мудрих уроків. І від того, як ми їх засвоїли й наскільки готові зробити їх серцевиною своєї щоденної поведінки на старті третього тисячоліття, залежить доля світової цивілізації, доля кожної нації і кожної країни» [2, с. 7].

Хоча Віктор Баранов відомий передусім як поет і прозаїк, публіцист і критик, він був і перекладачем румунського поетичного красного мистецтва (про що ми вже писали) – Алеку Векереску, Васіле Александрі, Міхая Емінеску, Джордже Кошбука, Джордже Баковія, Тудора Аргезі, Віктора Тулбуре, Лучіана Благі, Нікіти Стенеску, Маріна Сореску, Ангела Думбравяну, Ани Бландіани та деяких інших, які вдало репрезентують історичний поступ румунської поезії від зародження й до сьогодення. Особливе місце належить його звернення до лірики Віктора Тулбура, який румунською мовою в 1950-1960-х рр. переклав (щоправда, з підрядників та коригувань російськими перекладами) усі поетичні твори Тараса Шевченка, написав йому кілька поезій-присвят, серед них – «Вінок Шевченкові», яку українською мовою відтворив Віктор Баранов:

*У вінок вплетіть надії
ще й лаврові доли,
мої думи, мої мрії –
золоті соколи.
Прокладіть – на те вам сила –
шлях у небі добрий,
а тоді на вільних крилах
полетіть за обрій,
де Дніпро через пороги
котить ду́жкі хвилі,
де на березі високім
спить Кобзар в могилі.
Летіть думи! Кобзареві
славу проспівайте!
І що він нам брат довіку –
йому передайте.
Що любов палка, прекрасна
вічна разом з нами,
що шануємо Тараса
серцем і словами.*

Є у Віктора Баранова і спеціальне дослідження – «Шевченко і ми», що вперше побачило світ у редактованому ним журналі «Київ» (2009 рік, № 3/4). Письменник у ньому вкотре акцентує на забороні відзначати день перепоховання Тараса Шевченка 22 травня: «22 травня 1973 року перед лекціями (а вони в нас починались о 14-й годині) сидимо з однокурсником, киянином Віктором Майбородою, на лаві у парку, неподалік від пам'ятника Кобзареві. Тарас Григорович стоїть до нас у профіль, і нам добре видно періодично повторювану одну й ту ж картину. Ось по сходах до підніжжя пам'ятника підіймається юнак чи дівчина, кладе Кобзареві квіти. І водночас обабіч

постаменту виникають дві постаті «в цивільному» з фотоапаратами в руках, беручи на фотоплівку юнака чи дівчину. Якщо ті молоді люди студенти – до вечора вони вже ними не будуть» [2, с. 236]. Подібну картину змальовує В. Баранов і у своєму романі «Не вір, не бійся, не проси»: «Двадцять друге травня, день перепоховання Великого Поета, негласне національне свято, коли покладання квітів до пам'ятника вважається виявом буржуазного націоналізму, про це їх недавно попереджала методистка, затримавши курс після лекцій. Андрій і раніше чув про те: начебто минулого року кількох студентів університету, переважно філологів, за появу в цей день біля підніжжя пам'ятника з квітами в руках відрахували з «вовчим білетом» [1, с. 402-403]. Сучасні молодші покоління можуть уже і не знати, що радянська влада діаметрально протилежно ставилася до дат, пов'язаних із Тарасом Шевченком, унаслідок «прагнення» ідеологічно собі «привласнити» його визначну постать. Радянська влада офіційно (іноді – навіть доволі гучно) відзначала 9 березня – день народження Кобзаря. Офіційні партократи й літературознавці Шевченка подавали як «революціонера-демократа», борця проти царизму та кріпосництва, що яскраво вписувалося в насаджувану «марксистсько-ленінську» комуністичну ідеологію. Святкування відбувалися під суворим партійно-державним контролем: спочатку квіти поклали партійні керівники, а вже потім – усі інші: офіційні представники творчих спілок, навчальних закладів та наукових установ. Так із генія робили «свого» – зазедве не попередника «марксистських гуртків» та «соціалістичного реалізму». Авторів цих рядків ще навіть «перебудовного» 1987 року довелося писати шкільний твір про Шевченка з орієнтовно таким «заголовком»: У сім'ї новій, великій, Під ясними прапорами, Кобзареве віще слово В комунізм крокує з нами (автора «рядків» уже не пригадаю). А 22 травня радянська влада фактично забороняла для неофіційних зібрань, оскільки вона стала символом національного відродження та народного спротиву. На відміну від офіційного 9 березня, заходи 22 травня зазвичай були ініційовані «знизу» (студентами, вільнодумцями, дисидентами) і проходили без затверджених згори партійних сценаріїв. Влада вважала такі вшанування «образою великого російського народу» та виявом «українського буржуазного націоналізму». Біля пам'ятників Тарасові Шевченку цього дня чергували працівники КДБ та представники радянської міліції. Тих, хто наважувався прийти, покласти квіти або просто читати вірші Шевченка (ідеться про 1960-1970-і роки), затримували, виключали з університетів та інститутів, звільняли з роботи, виписували як мінімум «догани». Спогади Віктора Баранова – сучасника тих подій – лише підтверджують цю істину.

(Далі буде)

Сергій ЛУЧКАНИН,
доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри загального мовознавства, класичної філології та неоелліністики
Навчально-наукового інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Підсумки XXXII-ої Національної олімпіади з рідної української мови та літератури

(Продовження. Поч. на 6 стор.)

ДРУГЕ МІСЦЕ:

• **Агуїрбов Ліза**, 5-й клас, Вишівсько-Долинська гімназійна школа, вчителька-координаторка Міхаела Руснак;

• **Проданюк Софія**, 6-й клас, Верхньо-Ронянська гімназійна школа, вчителька-координаторка Юліана Бабота;

• **Самбор Сара**, 7-й клас, Вишівсько-Долинська гімназійна школа, вчителька-координаторка Міхаела Руснак;

• **Гріджак Аніта-Делія**, 8-й клас, Верхньо-Ронянська гімназійна школа, вчителька-координаторка Юліана Бабота;

• **Волошин Іоана**, 12-й клас, Сігету-Мармацький педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка, вчителька-координаторка Тамара Сікое.

ТРЕТЄ МІСЦЕ:

• **Явороські Андрея**, 6-й клас, Вишівсько-Долинська гімназійна школа, вчителька-координаторка Міхаела Руснак;

• **Доброські Теодора**, 7-й клас, Вишівсько-Долинська гімназійна школа, вчителька-координаторка Міхаела Руснак;

• **Проданюк Деніса-Лариса**, 8-й клас, Верхньо-Ронянська гімназійна школа, вчителька-координаторка Мар'яна Клемкович;

• **Доброцькі Марія**, 10-й клас, Сігету-Мармацький педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка, вчителька-координаторка Лариса Матічук;

• **Шиман Юліан**, 12-й клас, Сігету-Мармацький педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка, вчителька-координаторка Тамара Сікое.

ВІДЗНАКА:

• **Сідей В. Іванна**, 6-й клас, Сігету-Мармацька гімназійна школа «Джордже Кошбук», вчителька-координаторка Віоріка Марія Королі;

• **Проданюк Джізела**, 9-й клас, Сігету-Мармацький національний коледж «Драгош Воде», вчителька-координаторка Міхаела Руснак;

• **Бобрюк Бенедетта**, 10-й клас, Сігету-Мармацький педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка, вчителька-координаторка Лариса Матічук;

• **Шмуляк Алекс-Ремус**, 11-й клас, Сігету-Мармацький педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка, вчителька-координаторка Тамара Сікое.

ПРЕМІЯ ЗА УЧАСТЬ:

• **Руснак Паула-Анамарія**, 11-й клас, Сігету-Мармацький педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка, вчителька-координаторка Тамара Сікое.

Сату-Марський повіт

ПРЕМІЯ ЗА УЧАСТЬ:

• **Смечкаш Анемона**, 5-й клас, Мікульська гімназійна школа «Геллерт Шандор», вчителька-координаторка Адріана Бежера Горват;

• **Попович Давид**, 6-й клас, Мікульська гімназійна школа «Геллерт Шандор», вчителька-координаторка Александра Юрак;

• **Онча Бенямін**, 7-й клас, Мікульська гімназійна школа «Геллерт Шандор», вчителька-координаторка Адріана Бежера Горват.

Сучавський повіт

ПЕРШЕ МІСЦЕ:

• **Фрасенюк Наталія Катерина**, 6-й клас, Балківська гімназійна школа, вчителька-координаторка Діана Емануела Фрасенюк;

• **Шендирук Марта**, 10-й клас, Сучавський національний коледж «Петру Рареш», вчителька-координаторка Делія Міхаела Мартіняк;

кий національний коледж «Петру Рареш», вчителька-координаторка Делія Міхаела Мартіняк;

• **Барбакар Теофіл**, 11-й клас, Сучавська православна ліцейна теологічна семінарія «Митрополит Дософтей», вчителька-координаторка Делія Міхаела Мартіняк;

• **Зегря Костянтин Олег**, 12-й клас, Сучавська православна ліцейна теологічна семінарія «Митрополит Дософтей», вчителька-координаторка Делія Міхаела Мартіняк.

ДРУГЕ МІСЦЕ:

• **Кашуба Володимир**, 9-й клас, Сучавський економічний коледж «Дімітріе Кантемір», вчителька-координаторка Делія Міхаела Мартіняк;

• **Вакару Еріка Марія**, 10-й клас, Сіретський технічний коледж «Лацку Воде», вчителька-координаторка Антонета Корнелія Крайнічук;

• **Каленюк Татяна**, 11-й клас, Сіретський технічний коледж «Лацку Воде», вчителька-координаторка Антонета Корнелія Крайнічук.

ТРЕТЄ МІСЦЕ:

• **Олексюк Віолета**, 5-й клас, Ульмська гімназійна школа, вчителька-координаторка Юліана Марія Зебреньюк;

• **Козарюк Олександр**, 9-й клас, Сіретський технічний коледж «Лацку Воде», вчителька-координаторка Антонета Корнелія Крайнічук;

• **Меглей Іван**, 11-й клас, Сучавська православна ліцейна теологічна семінарія «Митрополит Дософтей», вчителька-координаторка Делія Міхаела Мартіняк.

ВІДЗНАКА:

• **Кідеша Альберт Габрієль**, 6-й клас, Балківська гімназійна школа, вчителька-координаторка Діана Емануела Фрасенюк;

• **Томчук Джессіка Сабіна**, 6-й клас, Балківська гімназійна школа, вчителька-координаторка Анка Мар'яна Штюб'яну;

• **Кіяшко Роман**, 7-й клас, Сучавська гімназійна школа № 8, вчителька-координаторка Делія Міхаела Мартіняк;

• **Гуменюк Амалия**, 8-й клас, Балківська гімназійна школа, вчителька-координаторка Анка Мар'яна Штюб'яну.

ПРЕМІЯ ЗА УЧАСТЬ:

• **Ткач Меланія**, 5-й клас, Ульмська гімназійна школа, вчителька-координаторка Юліана Марія Зебреньюк;

• **Бенческу Андрея Юліана**, 7-й клас, Байнецька гімназійна школа, вчителька-координаторка Мірабела Віолета Карп'як;

• **Гоменюк Сара Андрея**, 8-й клас, Балківська гімназійна школа, вчителька-координаторка Анка Мар'яна Штюб'яну;

• **Найда Юстина**, 8-й клас, Гімназійна школа ім. Іона Афлоарей в Ізвоареле Сучевей, вчителька-координаторка Джета Добранські;

• **Коваль Джорджіана**, 12-й клас, Сучавський технічний коледж харчової промисловості, вчителька-координаторка Делія Міхаела Мартіняк.

Тіміський повіт

ВІДЗНАКА:

• **Чорей Ванесса**, 5-й клас, Штюцька гімназійна школа, вчителька-координаторка Марія Головчук;

• **Рекало Марія**, 12-й клас, Лугозький теоретичний ліцей «Юлія Гасдеу», вчителька-координаторка Віолета Манзур.

ПРЕМІЯ ЗА УЧАСТЬ:

• **Ганціг Крістіна**, 5-й клас, Бирнська гімназійна школа, вчитель-координатор Іван Смечикаш;

• **Беука Ванесса**, 6-й клас, Штюцька гімназійна школа, вчителька-координаторка Марія Головчук;

• **Кут Ана Марія**, 6-й клас, Бирнська гімназійна школа, вчитель-координатор Іван Смечикаш;

(Продовження на 11 стор.)

Румунія, Україна і Республіка Молдова разом посилюють кіберстійкість регіону

27 – 28 квітня в Бухаресті, у межах ініціативи «Кібернетичний альянс за регіональну стійкість», відбулися навчання «Resilient Trident».

Захід об'єднав представників установ, відповідалних за кібербезпеку в Румунії, Україні та Республіці Молдова, і був спрямований на зміцнення регіональної співпраці в умовах дедалі складніших цифрових загроз. Загалом до навчань долучилися понад 40 організацій із цих трьох країн. Програма включала стратегічні панельні дискусії, спеціалізовані технічні сесії, командно-штабні навчання, а також кіберзмагання формату CTF із компонентом «live-fire».

Високий рівень заходу підкреслила участь у відкритті радника Президента Румунії з питань національної безпеки Соріна Кирсті, міністра економіки, цифровізації, підприємництва та туризму Румунії Ірінеу Дарау, послів Великої Британії та України в Румунії, заступника керівника дипломатичної місії США у Румунії, а також Радника-посланника Посольства Республіки Молдова в Бухаресті.

Учасники наголосили на важливості практичних форматів співпраці для посилення колективної кібербезпеки регіону.

Директор Національного директорату кібербезпеки Румунії Дан Кимп'ян підкреслив ефективність взаємодії в межах Кіберальянсу: «Навчання “Resilient Trident” – це яскравий приклад того, що може забезпечити Кібернетичний альянс за регіональну стійкість між Румунією, Україною та Республікою Молдова. Упродовж цих днів наші команди експертів працювали разом у Бухаресті, обмінювалися досвідом, відпрацьовували оперативні завдання та зміцнювали спільні спроможності».

«Кібернетичний альянс регіональної стійкості Україна – Румунія – Молдова – це не просто формат співпраці, а реальне партнерство, пок-

ликане спільно протидіяти новим загрозам. Це також чіткий сигнал нашому спільному ворогу: наша справжня сила – в єдності, свободі, демократичних цінностях і готовності підтримувати

один одного, адже ми незламні, коли стоїмо разом», – наголосила Наталія Ткачук, секретар НКЦК, керівник профільного департаменту Апарату РНБО України.

Заступник директора Агентства кібербезпеки Республіки Молдова Іон Вінтіле підкреслив важливість партнерства з регіональними та євроатлантичними союзниками для захисту спільного кіберпростору: «Навчання “Resilient Trident” чітко демонструють, що кіберстійкість більше не може розглядатися як ізольована відповідальність окремих держав. Республіка Молдова разом із Румунією та Україною стикається з однаковими загрозами. Агентство кібербезпеки продовжуватиме інвестувати у зміцнення технічних і стратегічних спроможностей, а також у розвиток партнерства з регіо-

нальними та євроатлантичними союзниками задля захисту спільного кіберпростору та підтримки європейського курсу нашої країни».

Під час візиту до Бухареста Наталія Ткачук також провела робочу зустріч із міністром економіки, цифровізації, підприємництва та туризму Румунії Ірінеу Дарау. Міністр високо оцінив досягнення України у сферах цифровізації, кібербезпеки та протидії гібридним загрозам, підкресливши, що формати співпраці, такі як Кібернетичний альянс, дають Румунії можливість вивчати та застосовувати найкращий український досвід.

«Застосування передового досвіду та обмін ноу-хау між Румунією, Україною та Республікою Молдова сприятимуть створенню кібернетичного та інформаційного щита, який дозволить захищати наші країни та зробити вагомий внесок у зміцнення стійкості Європейського Союзу і НАТО», – підкреслив Ірінеу Дарау.

«Разом ми вчимося, разом ми чинимо опір, разом ми захищаємося. Вітаю Національний директорат з кібербезпеки та дякую партнерам з України і Республіки Молдова за це дедалі тісніше й практичніше співробітництво. Ми перебуваємо у стані постійної гібридної війни, спровокованої та підтримуваної Російською Федерацією, і не лише нею. Заперечення цієї реальності вигідне лише тим, хто прагне знищення наших демократій. Саме тому профілактика та підвищення обізнаності як на рівні суспільства, так і інституцій є надзвичайно важливими та нагальними», – додав румунський міністр.

Успішне проведення навчань «Resilient Trident» сприяє досягненню ключових цілей Кібернетичного альянсу за регіональну стійкість: посиленню спроможності протидіяти кібер- та гібридним загрозам шляхом стратегічної координації, обміну досвідом, узгодженого реагування на транскордонні кіберінциденти та взаємної підтримки у захисті демократичних цінностей. Фундамент альянсу було закладено в Києві 20 лютого 2026 року під час підписання тристороннього меморандуму між Україною, Румунією та Республікою Молдова.

Василь КАПТАРУ

Підсумки XXXII-ої Національної олімпіади з рідної української мови та літератури

(Закінчення. Початок на 6 стор.)

•**Красюк Сара**, 7-й клас, Гімназійна школа Бирна, вчитель-координатор Іван Сме-
чкаш;

•**Грездак Іван**, 7-й клас, Штюцька гімна-
зійна школа, вчителька-координаторка Марія
Головчук;

•**Мельничук Мар'яна**, 8-й клас, Штюцька
гімназійна школа, вчителька-координатор-
ка Марія Головчук;

•**Лабіч Самуел**, 8-й клас, Штюцька гімна-
зійна школа, вчителька-координаторка Марія
Головчук;

•**Цюдік Сара Алессія**, 9-й клас, Лугозь-
кий теоретичний ліцей «Юлія Гасдеу», вчи-
телька-координаторка Віолета Манзур;

•**Бензар Міхаела-Єва**, 9-й клас, Лугозь-
кий теоретичний ліцей «Юлія Гасдеу», вчи-
телька-координаторка Віолета Манзур;

•**Будулан-Ене Влад-Патрік**, 10-й клас,

Лугозький теоретичний ліцей «Юлія Гасдеу»,
вчителька-координаторка Віолета Манзур;

•**Рекало Михайло**, 10-й клас, Лугозький
теоретичний ліцей «Юлія Гасдеу», вчитель-
ка-координаторка Віолета Манзур;

•**Аксюк Іляна**, 11-й клас, Лугозький тео-
ретичний ліцей «Юлія Гасдеу», вчителька-
координаторка Віолета Манзур;

•**Рекало Феліція**, 11-й клас, Лугозький
теоретичний ліцей «Юлія Гасдеу», вчитель-
ка-координаторка Віолета Манзур;

•**Аксюк Олександра-Деніса**, 11-й клас,
Лугозький теоретичний ліцей «Юлія Гасдеу»,
вчителька-координаторка Віолета Манзур;

•**Мікулайчук Лучіка Іоана**, 12-й клас,
Лугозький теоретичний ліцей «Юлія Гасдеу»,
вчителька-координаторка Віолета Манзур;

•**Кучіча Мелісса**, 12-й клас, Лугозький
теоретичний ліцей «Юлія Гасдеу», вчитель-
ка-координаторка Віолета Манзур.

Окрім участі в олімпіаді з української мови, програмою заходу було передбачено також серію пізнавальних екскурсій та культурних подій, спрямованих на популяризацію багатой спадщини Гірського Банату. Учасники мали нагоду ближче ознайомитися з місцевими традиціями та особливостями регіону під час тематичної поїздки до млинового комплексу в Рудерії, а також у ході ознайомчої екскурсії визначними місцями міста Решіца.

Національна олімпіада з рідної української мови та літератури вкотре довела, що українська громада в Румунії має потужний освітній потенціал і чітке прагнення зберігати свою мову, культуру та традиції. Саме через такі ініціативи формується покоління, здатне не лише зберегти, а й розвивати українську ідентичність у багатокультурному середовищі.

www.uur.ro

Пам'ять, що об'єднує: у Лузі над Тисою вшанували українських письменників і поетів

У кожного населеного пункту є люди, які стають його духовним обличчям і залишають по собі не лише спогади, а й культурну спадщину, що формує ідентичність поколінь. Саме таку спадщину української громади Луга над Тисою було вшановано під час меморіально-культурного заходу «Українські поети та письменники з Лугу над Тисою: наша гордість», який відбувся 26 квітня 2026 року в приміщенні місцевої організації Союзу українців Румунії.

Ініціаторкою події виступила голова місцевої організації СУР Анна Самбор, яка багато років працює над збереженням української мови, традицій та культурної пам'яті в регіоні. Захід був підтриманий Союзом українців Румунії як важлива частина збереження культурної спадщини українців Мараморощини.

Подія зібрала понад 40 учасників і відбулася в атмосфері глибокої пошани та духовного єднання громади. Розпочалася вона з поминальної служби, яку відправив отець Ярослав Клемковіч, у пам'ять про українських письменників і педагогів, чий імена стали частиною історії краю: Миколу Павлюка, Івана Шмуляка, Івана Гренюка та Миколу Корсюка.

У заході взяли участь представники керівництва Союзу українців Румунії, серед них голова СУР Микола-Мирослав Петрецький, голова Марамурської філії Мирослав Петрецький, перший заступник голови Василь Пасенчук, заступник голови Іоан Рекало, заступник голови і голова Бухарестської філії СУР Михайло Трайста.

Голова СУР у своїй промові наголосив на глибокому особистому зв'язку із селищем, де відчувається як удома завдяки кореням із Лугу над Тисою. Він привітав ініціативу Анни Самбор щодо вшанування та збереження пам'яті про Івана Гренюка і Миколу Корсюка, підкресливши роль Союзу українців Румунії як мосту між творцями культури та тими, хто її зберігає і популяризує. Він також відзначив прогрес у підтримці української громади порівняно з минулими часами, коли бракувало державної підтримки, та сьогоднішні можливості для збереження ідентичності. Окремо згадав успіх Національної олімпіади з рідної української мови, закликавши молодь активно використовувати наявні можливості для продовження культурної спадщини.

Інші члени організації підкреслили важливість таких ініціатив для зміцнення культурної пам'яті громади. Було наголошено, що література є одним із найсильніших чинників збереження ідентичності. Окремо звучала думка про те, що саме через слово, дослідження, поезію та педагогічну працю українська громада змогла зберегти себе в історичному вимірі.

У виступах представників СУР прозвучала думка про те, що сучасна укра-

їнська громада має більше інструментів для збереження своєї ідентичності, ніж попередні покоління, і тому відповідальність за спадкоємність культури стає ще більшою.

Учасники заходу неодноразово наголошували на ролі Союзу українців Румунії як інституції, що об'єднує громаду, підтримує культурні проекти та забезпечує видимість української присутності в суспільному просторі Румунії.

Анна Самбор у своєму виступі детально представила постаті вшанованих діячів. Вона наголосила на науковому й освітньому внеску Миколи Павлюка, університетського професора та українознавця, який працював у різних країнах і досліджував українську діалектологию. Його праці стали важливою частиною навчальних матеріалів для українських шкіл.

Було згадано поетичну спадщину Івана Шмуляка, який творив у Банаті та залишив по собі тексти, що друкувалися в українській періодиці. Особливе місце зайняла постать Миколи Корсюка, викладача та письменника, одного із засновників СУР, автора філософської та поетичної прози.

Важливим акцентом стало також вшанування Івана Гренюка, дослідника та автора монографій про села Мараморощини, який збирав і систематизував історію місцевих громад, їхню культуру, побут і традиції.

Окрему увагу приділили й сучасним представникам літературного життя – Марії Чубіці та Миколі Корнищану, які продовжують українську літературну традицію сьогодні. Марія Чубіка відома як педагог, авторка дитячих оповідань, збирачка фольклору та організаторка культурного життя громади. Микола Корнищан, поет і перекладач, відомий у багатомовному літературному просторі, зокрема в Сербії та інших країнах Європи.

Анна Самбор підкреслила, що творчість цих авторів формує міст між поколіннями і є доказом безперервності української культурної присутності в регіоні. Вона також зазначила важливість підтримки молоді через освіту, мовні конкурси та культурні ініціативи, які сьогодні отримують значно більше можливостей, ніж у минулому.

Завершення зустрічі мало характер живого діалогу, де звучали спогади, оцінки та побажання зробити такі заходи традиційними. Громада висловила переконання, що збереження пам'яті про своїх діячів є не лише даниною минулому, а й основою для майбутнього.

Цей день у Лузі над Тисою став ще одним підтвердженням того, що культурна пам'ять живе доти, доки її бережуть люди, які відчувають відповідальність за власне коріння і передають його далі.

ОСВІТНЄ ПАРТНЕРСТВО БЕЗ КОРДОНІВ

24 –25 квітня 2026 року Чернівці стали майданчиком для зміцнення румунсько-українського освітнього партнерства. Офіційна делегація Сучавського національного коледжу імені Міхая Емінеску на чолі з директоркою Сільвією-Коріною Нуцу відвідала Чернівецький педагогічний фаховий коледж імені Осипа Маковця у межах реалізації спільного проєкту «Сьогодні – студенти, завтра – викладачі».

До складу делегації увійшли заступниця директора Анамарія Попеску, викладачка української мови і літератури Міхаела-Делія Мартіняк та провідні викладачі коледжу. Візит засвідчив важливість послідовної співпраці між освітніми установами Румунії та України, спрямованої на підготовку нового покоління педагогів.

Під час робочої зустрічі сторони обговорили подальшу активізацію партнерства та узгодили конкретні заходи на 2026 рік. Одним із ключових рішень стало впровадження практики гостьових лекцій: викладачі обох коледжів проводитимуть заняття як у Сучаві, так і в Чернівцях. Такий формат сприятиме підвищенню кваліфікації, обміну сучасними методиками та впровадженню інноваційних підходів до навчання.

Важливим результатом візиту стало підписання додаткової угоди до базового договору про співпрацю від 9 грудня 2022 року, а також Протоколу намірів на 2026 рік, який визначає конкретні кроки подальшої взаємодії між партнерами.

Візит делегації збігся з проведенням III Міжнародної студентської науково-практичної конференції «Перші дослідницькі спроби: пошуки, результати, перспективи», в якій активно взяли участь представники Сучавського коледжу. Захід об'єднав понад 70 студентів із різних регіонів України, а також Румунії та Республіки Молдова.

Конференція стала платформою для презентації перших наукових досліджень, обміну ідеями та розвитку педагогічних компетентностей молоді. Вона також підкреслила значення міжнародної академічної співпраці як важливого чинника модернізації освіти.

У межах культурної програми гості відвідали Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича та визначні місця Чернівців, що доповнило офіційну частину візиту культурним і пізнавальним виміром.

Візит сучавської делегації ще раз підтвердив, що ефективна співпраця між освітніми закладами двох країн є важливим інструментом розвитку сучасної освіти, зміцнення міжкультурного діалогу та формування спільного європейського освітнього простору.

www.facebook.com/UURCYP

КУЛЬТУРНА МОНОГРАФІЯ СЕЛА ВЕРХНЯ РІВНА

Села, про які майже не знає широкий загальний – загублені поміж пагорбами й дорогами, тихі та непримітні, ніби приречені залишатися лише назвами на карті. Вони не привертають уваги гучними подіями, не фігурують у великих оповідях, але водночас зберігають у собі щось глибше – внутрішній ритм життя, пам'ять і слово. І все ж, іноді, саме такі місця несподівано стають осередками духу й творчості.

В українському просторі Румунії такими є, зокрема, Верхня Рівна, Луг над Тисою на Марамуреші чи буковинська Негостина – села, які подарували літературі не одного автора, а цілу плеяду митців. Це не випадковий збіг обставин, а радше явище, що має глибші корені. Бо справа не лише в самій землі, а в тому, чи знаходиться людина, здатна почути її мовчазний голос і перетворити його на живе слово.

Коли з невеликого села виходить митець, воно перестає бути лише географічною точкою. Воно входить у культурну пам'ять, набуває символічного значення, стає частиною духовного ландшафту народу. Як зауважував Данило Кіш, благословенна та земля, на якій народжується хоча б один творець слова, адже саме слово здатне рятувати світ від забуття.

Такі місця, як Верхня Рівна, Луг над Тисою чи Негостина, засвідчують: іноді з одного середовища постає не один голос, а ціла традиція. І тоді село вже не просто існує – воно діє як джерело літератури, як простір, в якому мова зберігає свою живу силу, передається з покоління в покоління, наповнюється новими смислами.

У цьому й полягає особливість подібних країв: вони не лише народжують талант, а ніби

формують його, витворюють внутрішню оптику митця. І, як писав Йоганн Вольфганг Гете, щоб по-справжньому зрозуміти письменника, потрібно побачити місце, де він народився. Адже, читаючи його твори, ці місця вже перестають бути далекими чи невідомими – вони входять у пам'ять як частина живого культурного простору, що продовжує говорити через слово.

Письменники із села Верхня Рівна

Владимир Тамбуру (також відомий як Вольф Тамбуру або Вольф Тамбур) народився у 1916 році в селі Верхня Рівна, Марамуреш. Навчався в єврейських школах у рідному селі та в Сигеті. Працював друкарем, а після завершення війни залишився на службі у збройних силах як діючий офіцер.

Почав літературну діяльність у Чернівцях у 1935 році, де у 1937 році опублікував свою першу збірку новел. Був редактором і співпрацівником різних літературних видань їдишем у країні та за кордоном. Був членом Спілки письменників Румунії, міжнародного ПЕН-клубу (Нью-Йорк) та Всесвітньої ради культури їдиш (Тель-Авів).

Вважається одним із останніх великих прозаїків їдишем у Румунії. У літературних колах їдишу його сприймали як важливу постать міжвоєнного та повоєнного покоління, який продовжував активно публікуватися в комуністичній Румунії. Його твори відтворюють світ єврейських громад Марамурешу та північної Трансильванії: життя громад, ярмарки, народну мову, хасидський гумор та співіснування євреїв, румунів, угорців і українців. Центральною

темою є пам'ять про знищений після Голокосту єврейський світ, багато текстів мають також документальну й етнографічну цінність.

Мав активну участь у роботі журналу «Bukarester shrift», одного з останніх важливих літературних видань їдишем у Східній Європі. Також займався дослідженням преси їдишем у Румунії, є автором монографії, яка використовується як важливе джерело в наукових дослідженнях.

Отримав дві міжнародні літературні премії: на Всесвітньому конгресі єврейської культури в Нью-Йорку та від Єврейської культурної ліги IKUF (Нью-Йорк), а також літературну премію Спілки письменників Румунії за прозу у 1980 році. Опублікував понад 10 томів новел, романів, поезії та монографію про пресу їдишем у Румунії.

Твори:

- «Мараморошці»: Оповідання (їдиш), видавництво Kriterion, 1975;
- «Sir hamailles» (Пісня сходинок), Kriterion, 1982;
- «Harbst mit zum» (Сонячна осінь), Kriterion, 1980;
- «Krln fun toi» (Перлини роси), Kriterion, 1978;
- «Lebedike meisem» (Живі душі), Kriterion, 1976;
- «Kreln fun Toy, Dertseylungen un Minyatum» (Краплі роси, оповідання та мініатюри) », 1978.

Володимир Тамбуру емігрував до США; дата і місце його смерті невідомі.

(Далі буде)

Михайло та Степан ТРАЙСТИ

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

21 травня – День української вишиванки

ЛЕГЕНДА ПРО ВИШИВАНКУ

Був час, коли в селі почав люд вмирати. Від якої хвороби, того ніхто не знав. Ото іде людина і враз впаде, почорніє. Почали втікати люди із сіл і поселятись на горі (що у нас називають Новоселівка). Та слідом за ними гналася і хвороба. Не жаліла ні молодих, ні старих.

А жила в селі бідна вдова Христя. Забрала пошесть чоловіка і п'ятьох дітей в неї. Тільки найменша залишилась. Але їй тієї не вберегла, почала також сохнути. І тоді донечка просить матір:

— Врятуй мене, мамуню, я не хочу вмирати! Врятуй!

Одного разу прийшла до хати бабуся старенька. Вона її не знала, їй не чула, коли та підійшла.

— Слава Богові! — привіталась.

— Що, помирає остання? А могла б і жити.

Аж кинулась Христя.

— Як? Бабусю рідненька, як Бога благаю: спаси, порятуй хоч найменшеньку!

Взяла, певно, старенька до серця те горе і мовила:

— Повідаю тобі тайну тої страшної хвороби. Але присягни, що не обмовишся. Дитям присягай!

— Присягаю донечкою!

— Знай, що послав чорну смерть Господь Бог. Грішників багато зросло. Сказав Бог умертвити всіх, на кому нема хреста. Ти тяжко перенесла смерть родини, то дам тобі раду. Вишивай на рукаві, на пазусі і всюди

хрести. Та лиш чорні або червоні, щоб здалеку чорти виділи.

Мати так і зробила. А донечка здоровішала щодень і просила маму:

— А вищий ще терен... Калину... Барвінок...

А серце Христі стискалось від болю, що людські діти мруть. Не витримала: від хати і до хати бігала і кричала:

— Шийте, шийте хрести... Вишивайте, будете жити. Рятуйтеся!

Але люди не вірили Христі. Тоді вона взяла на руки дитину і забила в дзвін на сполох. За хвилю всі збіглися.

— Не вірите! Дітей мені ваших шкода!

І зірвала з дитини сорочку. Та на очах зчорніла і вмерла.

— Вишивайте сорочки дітям і собі!

Та й впала мертвою коло донечки. З того часу відійшла хвороба із села. Люди стали ходити у вишиванках. Матері навчають вишивати дочок, а дочки — своїх дочок...

Максим РИЛЬСЬКИЙ

Цвітуть бузки, садок біліє
І тихо ронить пелюстки,
Напівзабуте знову мріє,
Як помах милої руки.
У небі вітер кучерявий
Колише теплу блакить,
І на землі гойдає трави,
І затихає, й знов шумить.
І раптом схоплює на крила
Хвилясті співи журавлів, —
І давня казка, вічно мила,
Зринає крізь хвилястий спів.
Цвітуть бузки, садок біліє..."

ТРАВЕНЬ

Травень — п'ятий місяць року та останній місяць весни. В Україні існують дві паралельні назви завершального місяця весни: май і травень.

Назву «травень» останній місяць весни отримав у ХХ столітті. Назва походить від слова трава, а назва «май» — від імені давньоримської богині весни Майї, доньки Фавна, покровителя лісів, гір, луків. У народі цей місяць називали ще: пійенник, місяць-громовик, травник.

Назва «май» вживали у давнину русичі. Про це знаходимо у пам'ятках XII ст. Саме «май», а не «травень», писали Т. Шевченко, Леся Українка, І. Франко, П. Мирний, М. Коцюбинський та ін.

У місяці травні багато свят:

- 8 травня — День пам'яті та примирення
- 9 травня — День Європи
- 8-9 травня — Міжнародний день

Червоного Хреста і Червоного Півмісяця

- 10 травня — День Матері
- 15 травня — Міжнародний День Родини (Сім'ї)
- 20 травня — Всесвітній День Бджіл
- 21 травня — День української Вишиванки
- 22 травня — День перепоховання Т.Г. Шевченка (1814-1861) на Черничій горі поблизу Канева.
- 25 травня — День філолога

(І.П.-К.)

♦ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ♦

Ігор СІЧОВИК

ПЕРШЕ СЛОВО

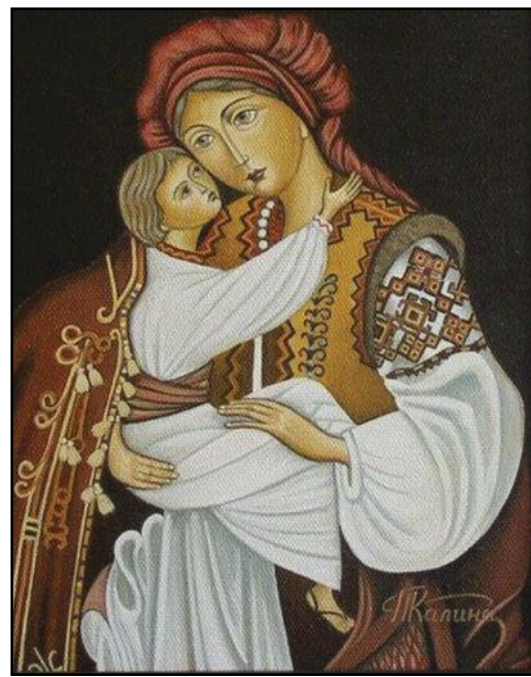
Коло, риску, закарлючку
На папері пише ручка.
Все з'єдналось загадково,
І з'явилося перше слово.
Здогадались, яке саме?

(Мама)

День матері – Свято мами

Мама – найголовніша людина в житті кожного. Вона дарує нам життя, а з перших днів стає першим і найважливішим прикладом любові, турботи й людяності. Найтепліші спогади дитинства неможливо уявити без материнських рук і голосу, які вміють заспокоїти, захистити й підтримати. Саме до мами ми звертаємося у хвилини сумнівів, шукаючи щирої поради, в якій не доводиться сумніватися. І навіть у найважчі часи, коли світ здається байдужим чи ворожим, материнська любов залишається тією опорою, що не зникає ніколи.

ново формувалася традиція, що об'єднала три важливі образи: Матір-Богородицю, Матір-Жінку та Матір-Україну.

Повага до матері має глибоке історичне коріння. Ще на початку XIX століття травень у багатьох традиціях називали місяцем Матері Божої. У цей час люди несли до храмів квіти, співали духовні пісні, вишановуючи не лише Богородицю, а й кожену земну матір як джерело життя й добра. Діти в цей період особливо намагалися бути слухняними, уважними та вдячними, готуючи невеликі подарунки для своїх мам. Так посту-

Сьогодні в усьому світі існує Міжнародний день матері – свято, яке щороку відзначають у другу неділю травня. В Україні воно також закріплене офіційно й стало доброю традицією з 1999 року. У Румунії День матері святкують із 2010 року, у першу неділю травня. Попри різні дати, зміст цього дня є спільним для всіх народів – подяка, любов і шана до матері.

День матері – це нагадування про найцінніше, що є в житті людини: про материнське тепло, яке не має меж і не потребує умов. Це можливість сказати просте, але таке важливе «дякую», подарувати квіти, обійми або добрі слова. А ще – створити сімейну традицію, яка залишиться у серці на все життя.

19.05.1051 р. у невеликому старому соборі Реймса дочка Ярослава Мудрого Анна стала королевою Франції.

Вінок травня – легенда про конвалії та півонії

Кажуть, що колись, коли світ був іще молодим, місяць травень не мав квітів. Він був лише межею між холодом і теплом, між тишею і життям. Весна, ніжна чарівниця, сходила на землю щороку, але одного разу вона зустріла молодого пастуха з ясними очима й чистою душею. Він впізнавав її навіть тоді, коли вона ховалася в подиху вітру чи в ранковому світлі.

Вони закохалися одне в одного мовчки – так, як закохуються ті, кому не судилося бути разом.

Але Зима, стара й неблаганна, не могла стерпіти цього кохання. Однієї пізньої ночі вона послала мороз на землю, і пастух опинився в холоді й згас під порожнім небом.

Коли Весна знайшла його, вона впала навколійки й заплакала. Її сльози падали на ще холодну траву й перетворювалися на маленькі білі квіти – конвалії, ніжні, мов тиха печаль.

Та не лише вона плакала.

Із грудей пастуха, там, де жило кохання, вирвався останній жар – і земля засяяла барвою. Із тієї жертви народилися квіти червоні, палкі, сповнені життя – півонії.

Відтоді кожного травня ці дві квітки ростуть разом: конвалії – як ніжний спомин про втрачене кохання, та півонії – як його вогонь, що ніколи не згасає.

Кажуть також, що якщо ранком у травні ти зустрінеш їх поруч і на мить завмреш у тиші, то зможеш почути шепіт: не про біль, а про кохання, яке не зникло, а лише стало квіткою.

Степан ТРАЙСТА

Тіміська філія СУР прийняла делегацію із Сумщини

23 квітня цього року Тіміська філія Союзу українців Румунії прийняла делегацію Липоводолинської громади Сумської області України. Візит відбувся в межах проєкту «Шляхи партнерства: посилення місцевої співпраці задля відновлення та євроінтеграції України» і був спрямований на розвиток міжгромадської співпраці, обмін досвідом та налагодження нових контактів.

До складу української делегації увійшли селищний голова Липової Долини Володимир Штанько, головний спеціаліст відділу економічного розвитку Марина Вовк та адміністратор Центру надання адміністративних послуг Наталія Купка. У Румунії гостей зустріли представники Тіміської філії СУР на чолі з першими заступниками голови Міхаслою Бумбук та Василем Дроздом, а також команда офісу – Ліліана Цимбота, Ніколета Грінь і Наомі Кіфа.

Гостям було презентовано культурно-мистецькі та освітні ініціативи СУР, історію організації, а також її структуру на місцевому й національному рівнях. Особливу увагу приділили заходам підтримки українців, які були змушені залишити країну через війну, а також ролі громадських організацій в сприянні їх інтеграції. Делегація ознайомилася з віртуальною виставкою, що відображає участь членів СУР у допомозі біженцям від перших днів повномасштабної агресії.

Українські представники високо оцінили діяльність філії, підкресливши її вагомий внесок у збереження української мови, культури та традицій у Румунії. Особливо відзначено системну роботу з молоддю та передачу національної ідентичності наступним поколінням, а також практики двомовного навчання у закладах дошкільної освіти та підходи до організації мовних курсів для переселенців з України.

У рамках візиту відбулася також зустріч із керівництвом селища Отелек

Тіміського повіту. Делегацію приймала голова селища Фекете Сімона Сільвія. Під час обговорень було представлено проєкти, реалізовані за підтримки європейських

фондів, а також підходи до залучення фінансування та розвитку місцевої інфраструктури. Українські гості ознайомилися з результатами модернізації освітніх закладів, впровадженням сучасного IT-обладнання та інноваційних методів навчання.

Ключовим моментом візиту стало погодження Меморандуму про взаєморозуміння між селищами Отелек і Липова Долина. Документ передбачає розвиток довгострокового партнерства у сферах сільського господарства, освіти, молодіжної політики та залучення коштів з європейських фондів. Окремий інтерес у делегації викликав і досвід розвитку аграрного сектору, зокрема зміни, що відбулися після вступу Румунії до Європейського Союзу.

Програма перебування включала також відвідування освітніх установ у Тімішоарі. Зокрема, делегація побувала у відділенні української мови Дитячого садка № 29, що функціонує під керівництвом Тімішоарської гімназійної школи № 2. Директорка закладу разом із виховательками наголосили на важливості цього освітнього осередку для збереження мовної та культурної ідентичності української громади.

Окрім освітньої та культурної складової, гості ознайомилися з прикладами реалізації локальних проєктів у соціальній, культурній та безпековій сферах, а також із функціонуванням об'єктів громадської інфраструктури. Участь у культурному заході за участі різних національних спільнот підкреслила значення міжкультурного діалогу для розвитку громади та зміцнення соціальної згуртованості.

За підсумками візиту сторони відзначили високий рівень організації роботи Тіміської філії СУР, відкритість до співпраці та ефективність реалізованих ініціатив. Налагоджені контакти та отриманий досвід стануть основою для подальших спільних проєктів і сприятимуть сталому розвитку як Липоводолинської громади, так і української спільноти в Румунії.

www.uur.ro
ldol-gromada.gov.ua

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ:

Головний редактор – Василь КАПТАРУ

Іван КОВАЧ

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ та Роман ПЕТРАШУК

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988 Adresa redakției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: vilne.slovo@uur.ro/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.